

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060306

DOM
2020-12-09
Stockholm

Mål nr
M 10994-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-09-20 i mål nr M 2221-18,
se bilaga A

PARTER

Klagande

L B

Ombud: Jur.dr. C H

Motpart

1. Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

2. A L

3. P S

4. E T

5. G T

SAKEN

Tillstånd för restaurering av våtmark på fastigheten X i Värmdö kommun

AnläggningsID: 69926

Avrinningsområde: 003

Koordinater (SWEREF99 TM): N 6581351/E 706107

Dok.Id 1642067

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar punkten 1 i mark- och miljödomstolens domslut på följande sätt.

Tillstånd

Mark- och miljööverdomstolen lämnar L B (sökanden) tillstånd enligt

11 kap. miljöbalken att på fastigheten X i Värmdö kommun

- restaurera befintlig våtmark genom att i enlighet med ansökan rensa ur vegetation,
- utöka områdets vattenspiegel från ca 8 000 m² till ca 37 000 m² samt
- installera en munk i utfallsdiket mot Skärmarövik.

Villkor för den tillståndsgivna verksamheten

1. Sökanden ska vidta de åtgärder och bedriva den vattenverksamhet som tillståndet omfattar i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har angett och åtagit sig i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet, om inte annat framgår av nedanstående villkor.
2. Anläggningsarbetena ska utföras i ett sammanhang under perioden den 1 september till den 1 april vid låg vattenföring. Grumlingsbegränsande åtgärder ska vidtas.
3. Vattennivån i våtmarken får regleras mellan dämningens gränser 1,4 m och sänkingsgränsen 1,1 m (RH2000).
4. En faunapassage ska anläggas och den tekniska utformningen ska godkännas av tillsynsmyndigheten.
5. Ett kontrollprogram ska ges in till tillsynsmyndigheten senast sex veckor innan arbetena påbörjas. Kontrollprogrammet ska avse bland annat frågor om vattenverksamhetens påverkan på vattenområdet under byggskedet och omhändertagandet av rensmassorna.
6. Under byggskedet ska arbeten i vattenområde utföras så att läckage av skadliga ämnen som diesel och oljor m.m. förhindras. Saneringsutrustning ska finnas tillgänglig för att förhindra att olja eller andra föroreningar når vattenområdet.
7. Anmälan ska göras till tillsynsmyndigheten när arbeten i vattenområdet påbörjas respektive avslutas.

8. En skötselplan för driftskedet ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten.
Den ska bland annat omfatta frågor om årstidsreglering och underhållsåtgärder.

Arbetstid

De arbeten som medgetts i denna dom ska vara utförda senast fem år efter att domen har fått laga kraft.

Oförutsedd skada

Tiden, inom vilken anspråk på ersättning i anledning av oförutsedda skador får framställas, bestäms till fem år räknat från arbetstidens utgång.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

L B har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och meddela tillstånd för restaurering av våtmark på fastigheten X i Värmdö kommun. Han har i Mark- och miljööverdomstolen tillagt att han yrkar att arbetstiden ska bestämmas till fem år efter att domen har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen i Stockholms län har yttrat sig och anfört att verksamheten kan tillåtas under förutsättning att en väl avpassad skötselplan tas fram samt erforderliga försiktighetsmått föreskrivs.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

L B har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Ansökan inkom till mark- och miljödomstolen den 6 april 2018. Miljökonsekvensbeskrivningen ska bedömas i enlighet med de regler som antogs den 1 januari 2018.

Han har redovisat och bedömt vilka positiva miljöeffekter i fråga om omgivningspåverkan eller gynnande av vissa arter som följer av verksamheten. Detsamma gäller för bedömningen av eventuella negativa miljöeffekter som kan påverka det existerande djur- och växtlivet.

Miljöbalkens hänsynsregler tillgodoses. Detaljerade tekniska lösningar, tillvägagångssätt och försiktighetsåtgärder har redovisats. Han har inte haft anledning att uppfatta det som att underlaget varit ofullständigt efter ingivna kompletteringar till domstolen.

Restaurering av våtmark innebär att man arbetar med vattennivåhöjning och urgrävning av rotfilt av vass. Det ansökta tillvägagångssättet för restaureringen är vedertaget och etablerat. Miljöpåverkan i restaureringsfasen är begränsad och fördelarna ur allmän synpunkt för naturmiljön och friluftsliv är hög. Etablerade studier visar att mångfalden i en våtmark generellt sett är starkt knuten till de öppna vattenspeglarna. Detta

framgår tydligt av miljökonsekvensbeskrivningen och ingivna kompletteringar. Kunskapskravet är därmed uppfyllt.

Mark- och miljödomstolens krav på beslutsunderlag är alltför långtgående och skulle kräva omfattande inventeringar av alla organismgrupper. Området har fågelinventerats och det är tydligt att värdena är knutna till de öppna vattenspeglarna. Länsstyrelsen har inte ifrågasatt det som har redovisats. Rimliga krav på beslutsunderlaget i förhållande till den aktuella verksamheten har därmed uppfyllts.

Han har visat att nivån inte kommer höjas högre än de dämmningsnivåer som redan finns. Vidare har den fiskpassage som efterfrågats av mark- och miljödomstolen vitsordats, även om det är högst tveksamt att det går upp fisk. Även i dessa avseenden uppfylls miljöbalkens försiktighetsmått.

Restaureringen ryms inom dispensgrunderna för strandskyddsdispens (7 kap. 18 c § 3 och 5 miljöbalken). Restaureringen betingas av friluft-, naturvårds- och miljövårdsintressen. En restaurering av en våtmark måste ske vid vatten och de aktuella åtgärderna kan inte utföras utanför strandskyddsområdet.

En tydlig skiss och beskrivning över regleranordningen samt beskrivning över hur reglering ska ske har givits in till domstolen. Det har också redogjorts för riskerna för översvämning uppströms och hur översvämning kan undvikas samt hur regleringen påverkar spridningen av djur, växter, sediment och organiskt material i avrinningsområdet. En redovisning och bedömning av om fisk vandrar upp i vattensystemet eller om det finns vandringshinder nedströms som påverkar vandringen upp i vattensystemet har också givits in till domstolen.

Länsstyrelsen har tillstyrkt ansökan och formulerat villkor till skydd av allmänna intressen. Han har inte motsatt sig länsstyrelsens yrkade villkor. I syfte att främja miljömålen och säkerställa skyddet av naturvärden kommer även ett kontrollprogram och en skötselplan att upprättas i samråd med länsstyrelsen.

Mark- och miljödomstolens krav på beslutsunderlag står inte i skäligen proportion till omfattningen av den ansökta verksamheten och dess påverkan.

Miljökonsekvensbeskrivningen omfattas av 6 kap. 47 § miljöbalken och det finns således ingen skyldighet att utreda alla tänkbara konsekvenser utan i stället ska de uppgifter lämnas som behövs för en bedömning av de väsentliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan förväntas ge. Beslutsunderlaget är därmed tillräckligt omfattande för att utgöra ett fullgott beslutsunderlag.

Länsstyrelsen i Stockholms län har i huvudsak anfört följande.

Vid ärendets prövning i mark- och miljödomstolen framhölls att ansökan behövde kompletteras avseende risken för översvämningar, påverkan på växt- och djurliv inklusive uppgifter om fridlysta arter, förslag på skyddsåtgärder samt information om reglering och påverkan på konnektiviteten. Efter genomförda kompletteringar bedömde länsstyrelsen att innehållet i ansökan var tillräckligt. Möjligen kunde ytterligare krav ställas på dokumenterad inventering av växt- och djurliv för en mer kvalificerad bedömning av påverkan. Länsstyrelsen bedömde dock att underlaget, efter genomförda kompletteringar, var tillräckligt för aktuell prövning. Denna bedömning vidhålls.

Länsstyrelsen är generellt positiv till åtgärder som innebär att våtmarker restaureras. Syftet med åtgärden kan variera liksom önskat resultat avseende våtmarkens utformning och biologiska innehåll. Oavsett syftet gynnar dock generellt sett en restaurering av en våtmark den biologiska mångfalden.

I det aktuella ärendet har målbilden främst varit att återskapa tidigare förhållanden i våtmarken och återföra en större vattenspegel för att gynna fåglar. Många fågelarter associerade till våtmarker föredrar stora, fiskfria och grunda vattenområden. Ortofoton över området visar att våtmarken hade en betydligt större vattenspegel åren 1958 och 1960, medan ortofotot från 1975 visar en vattenspegel som liknar dagens. Orsaken till sänkningen av vattennivån kan inte fastställas, men utloppet är tydligt påverkat genom dikning vilket troligen har påverkat de hydrologiska förutsättningarna för våtmarken. Genom planerad dämning i utloppsdiket kommer även grundvattennivån höjas, vilket

tränger undan växtarter som föredrar torrare förhållanden men gynnar arter som normalt förknippas med våtmarker såsom vitmossor. Detta är generell kunskap om hur våtmarker fungerar. En mer specifik kunskap om den aktuella våtmarken och dess arter skulle möjliggöra en mer ingående bedömning av påverkan på växt- och djurliv på just denna plats. Länsstyrelsen bedömer dock, då åtgärden är att se som ett återskapande av en naturliknande hydrologi, att underlaget har varit tillräckligt och att verksamheten kan tillåtas. Detta förutsätter dock att en väl anpassad skötselplan tas fram och följs.

REMISSYTTRANDE I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bygg-, miljö-, och hälsoskydds nämnden i Värmdö kommun har angivit att nämnden inte har något ytterligare att anföra.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

L B har ansökt om att få utföra åtgärder för att restaurera den till stor del igenväxta våtmarken Andsjön. De syftar till att skapa bra förutsättningar för ett rikt fågelliv och biologisk mångfald, genom att bl.a. anordna en större vattenspegel och skapa konstgjorda öar. Åtgärderna anges även bidra till minskade utsläpp av fosfor och kväve till Östersjön. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att restaureringen är positiv från naturvårds- och miljöskyddssynpunkt.

De berörda sakägarna är positiva till ansökan och några erinringar mot verksamheten har inte framställts av Bygg-, miljö-, och hälsoskydds nämnden i Värmdö kommun. Länsstyrelsen har bedömt att verksamheten kan tillåtas, under förutsättning att en väl anpassad skötselplan tas fram och att erforderliga försiktighetsmått föreskrivs.

Länsstyrelsen beslutade den 26 mars 2018 att verksamheten inte ska antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet innebär att en liten miljökonsekvensbeskrivning är tillräcklig. En sådan ska innehålla de upplysningar som behövs för en bedömning av de väsentliga miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra. (Se 6 kap. 47 § miljöbalken, MB.) Mark- och miljööverdomstolen anser att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller detta krav.

Mark- och miljööverdomstolen gör bedömningen att det med hänsyn till tillämpliga tillåtlighets- och hänsynsregler inte föreligger något hinder mot att bifalla ansökan, med de skyddsåtgärder och övriga försiktighetsmått som L B redovisat eller som villkorats i målet.

Enligt 7 kap. 16 § 2 MB gäller förbudet att utföra schaktningsarbeten m.m. inom strandskyddsområde inte verksamheter som omfattas av ett tillstånd enligt miljöbalken. Syftet med undantaget är att undvika dubbelprövning. Vid tillståndsprövningen ska beaktas att verksamheten ska bedrivas i strandskyddsområde varför förutsättningarna för dispens måste vara uppfyllda. (Se prop. 1997/98:45, del 2, s. 88.) Någon separat dispensprövning behöver alltså inte ske.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att det aktuella strandskyddsområdet behövs för den ansökta restaureringen av våtmarken, vilken för sin funktion måste ligga vid vattnet. Dessutom kommer ett angeläget allmänt naturvårdsintresse att tillgodoses. Det föreligger sammanfattningsvis inte hinder enligt strandskyddsbestämmelserna.

Mark- och miljööverdomstolen anser således att tillstånd till verksamheten och de ansökta åtgärderna ska lämnas. Domstolen bedömer att den tillståndsgivna verksamheten ska förenas med ett allmänt villkor, ett villkor om dämmnings- respektive sänkingsgräns samt med de övriga villkor som framgår av domslutet. Mark- och miljödomstolens dom ska ändras i enlighet med detta.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2021-01-07

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand och Lars Olsson, referent, tekniska rådet Ingrid Johansson samt hovrättsrådet Ulf Wickström.

Föredraganden har varit Rebecka Nylén.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-09-20
meddelad i
Nacka

Mål nr M 2221-18

PARTER

Sökande
L B

SAKEN

Tillstånd för restaurering av våtmark på fastigheten Värmdö X

AnläggningsID: 69926
Avrinningsområde: 003
Koordinater (SWEREF99 TM): N 6581351/E 706107

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår ansökan.
2. Prövningsavgiften bestäms slutligt till 5 000 kronor.
3. L B ska ersätta Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden i Värmdö kommun dess rättegångskostnader för arbete med 10 500 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
4. L B ska ersätta Länsstyrelsen i Stockholms län dess rättegångskostnader för arbete med 4 800 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

YRKANDEN

L B (sökanden) har yrkat att mark- och miljödomstolen lämnar honom tillstånd enligt miljöbalken att på fastigheten X i Värmdö kommun

- restaurera befintlig våtmark genom att rensa ur vegetation som för närvarande bidrar till våtmarkens igenväxning,
- utöka området vattenspegel till att omfatta våtmarkens ursprungliga area om 3,7 ha från nuvarande cirka 8 000 m²,
- installera en munk i utfalldiket mot Skärmöviken för att reglera nivån i våtmarken,

samt att domstolen

- tar hänsyn till gällande strandskydd i tillståndsprövningen och att domstolen även prövar möjligheten att få dispens från strandskyddet.

ANSÖKAN

Sökanden har ansökt om tillstånd till vattenverksamhet avseende restaurering av våtmark inom fastigheten Värmdö X enligt ansökan (*domsbilaga 1*) och kompletteringar till denna (*domsbilaga 2* samt *domsbilaga 3*).

INKOMNA YTTRANDE

De som har yttrat sig har anfört i huvudsak följande.

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden i Värmdö kommun har inga synpunkter utöver de som framförts under samrådsförfarandet avseende restaureringen av våtmarken på fastigheten X, Värmdö kommun.

Nämnden har begärt ersättning för arbete med 10 500 kr motsvarande nedlagd tid om 10 timmar á 1 050 kr/tim.

Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) har tillstyrkt att tillstånd lämnas till ansökt verksamhet men anser att följande villkorsförslag ska tas i beaktande:

Under byggskedet ska arbeten i vattenområdet utföras i ett sammanhang och endast under perioden 1 september till den 1 april och vid låg vattenföring för att minimera negativ miljöpåverkan.

1. Under byggskedet ska skyddsåtgärder vidtas i utloppsdiket för att minimera spridning av sedimentpartiklar och föroreningar nedströms, genom att använda geotextilduk eller motsvarande anordning.
2. Under byggskedet ska arbeten i vattenområde utföras så att läckage av skadliga ämnen som diesel, oljor m.m. förhindras. Saneringsutrustning ska finnas tillgänglig för att förhindra att olja eller andra föroreningar når vattenområdet.
3. Ett kontrollprogram ska upprättas för byggskedet i samråd med länsstyrelsen. Kontrollprogrammet ska syfta till att kontrollera vattenverksamhetens påverkan på vattenområdet under byggskedet. Kontrollprogrammet ska skickas till länsstyrelsen senast 6 veckor innan arbeten i vattenområdet påbörjas.
4. Anmälan ska göras till länsstyrelsen när arbeten i vattenområdet påbörjas respektive avslutas.
5. För driftskedet ska en skötselplan upprättas i samråd med länsstyrelsen. I planen ska max- och miniminivåer för vattennivån anges i höjdsystemet RH00 eller RH2000.

Länsstyrelsen vill dock påpeka vikten av att planerad restaureringsåtgärd inte leder till negativ påverkan på enskilda och allmänna intressen. Våtmarken med dess regleranordning får inte medföra problem med översvämning eller skapa vandringshinder för fisk och hindra spridningen av djur, växter, sediment och organiskt material i avrinningsområdet.

Länsstyrelsen angav i sitt beslut om betydande miljöpåverkan vilka frågor som behöver belysas i en kommande miljökonsekvensbeskrivning. Dessa rekommendationer kvarstår. Några av frågorna har inte hörtsammats eller är vagt belysta, såsom risken för översvämningar och påverkan på växt- och djurliv, samt förslag på skyddsåtgärder. Ansökan bör kompletteras med en tydligare skiss och beskrivning över regleranordningen, med både plan- och sidovy samt beskrivning över hur regleringen ska ske. I ansökan saknas en beskrivning över risken för översvämning

uppströms och hur översvämningar ska undvikas. Det saknas även beskrivning över hur regleringen påverkar spridningen av djur, växter, sediment och organiskt material i avrinningsområdet (konnektiviteten), samt vilka åtgärder som ska vidtas med avseende på detta. Ansökan har ingen beskrivning om fisk vandrar upp i vattensystemet eller om det finns vandringshinder nedströms. Detta måste förtydligas för att kunna avgöra behovet av en fiskvandringssväg förbi regleranordningen. Således behöver en komplettering gällande påverkan på konnektiviteten göras. Alternativet är att ställa krav på ett utredningsvillkor, där frågan om hur planerad verksamhet påverkar spridningen av djur, växter, sediment och organiskt material utreds.

Avseende frågan om strandskyddsdispens anser länsstyrelsen följande. För aktuellt vattenområde råder 100 meter strandskydd. Sökande bör komplettera tillståndsansökan med en redogörelse över vilket särskilt skäl enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken som är tillämpligt/a för genomförande av den aktuella åtgärden. Vidare bör sökande motivera hur åtgärden är förenlig med strandskyddets syften.

Länsstyrelsen noterar att vattenområdet har förutsättningar för att hysa arter som omfattas av 8 kapitlet miljöbalken. För att aktuell åtgärd ska vara förenlig med artskyddsförordningen krävs att sökande har tillräckligt med kunskap om vilka fridlysta arter som förekommer i området. Förekommer fridlysta arter inom verksamhetsområdet måste sökande göra en bedömning av hur den planerade åtgärden kommer att påverka respektive fridlyst arts bevarandestatus, samt vilka eventuella skydds- och försiktighetsåtgärder som krävs för att inte förbudet i artskyddsförordningen ska utlösas.

PS och AL (Y) har i yttrande anfört de inte har några synpunkter på ansökan utan tvärtom välkomnar denna med förhoppning att djurlivet runt våtmarken och i vattnet kan bidra till ett ökat djurliv.

E och GT (Z) har meddelat att de inte tidigare fått någon information i detta ärende, så det samråd som nämns i handlingarna har inte rört deras fastighet. Under förutsättning att de föreslagna förändringarna inte

negativt förändrar grundvattensituationen för deras tomt eller för den samfällighetsbrunn som de har ett servitut på har de inget att invända.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

Sammanfattningsvis har sökanden bemött inkomna synpunkter enligt följande.

Nämnden

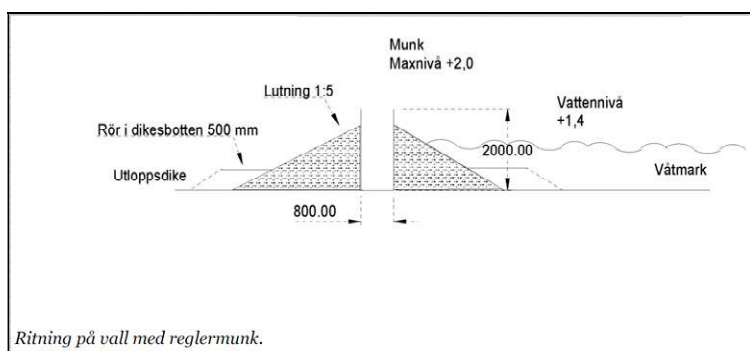
Det är positivt att kommunen inte har något att erinra mot anläggningen. Vidare ligger det inom kommunens arbetsområde att svara på liknande ärenden inom ordinarie arbetstimmar/budget och därför ska ingen kostnad belasta sökanden. I detta fall har det tagit mer tid på grund av strul angående strandskydd eller inte och dåligt underlag från länsstyrelsen och detta ska inte belasta sökanden ekonomiskt. Kostnaden ska i så motsvara ett vanligt ärende gällande vattenverksamhet.

Länsstyrelsen

Det är positivt att länsstyrelsen tillstyrker åtgärden. De villkor som länsstyrelsen ställer i fråga om anläggandet godkänns. Detta är en tekniskt sett okomplicerad våtmarksrestaurering på en plats som sedan länge varit en sjö/våtmark. Nivåer och utformning har gjorts i samråd med erfarna gräventreprenörer och våtmarksrådgivare.

Sökanden utvecklar den tekniska beskrivningen av regleringen/munken enligt följande: Regleringen kommer ske med en standardmetod som används i 90 % av alla anlagda våtmarker, med en s.k. munk. Det är helt enkelt en brunn med in och utloppsrör som sätts i dammvallen. Träsättare styr sedan vattennivåerna i våtmarken. Rören sätts i nivå med botten på diket och våtmarken. I det här fallet blir regleringen väldigt enkel att ordna. Munken kommer att installeras på den plats där det redan finns en övergång för maskiner och där det redan ligger ett bottenrör. Den befintliga övergången utnyttjas som dammvall, förstärks och höjs en halv meter med täta jordmassor och röret byts ut mot en ny munk. Längden på sträckan som höjs och förstärks blir inte mer än 10-15 m. Sen sätts ett mindre bräddningsrör i på höjden +1,4 för att inte nivåerna ska stiga mer än så. Vattennivån ska tillåtas pendla

under säsong, från högvatten på +1,4 till lågvatten på +1,1. Hur mycket nivåerna varierar kommer bero på nederbördsmängder och årstid. Att låta vattennivåerna pendla en del är ett av de bästa skötselsätten för att motverka igenväxning av ex kaveldun. Ett skötselprogram tas fram i samband med anläggandet. Den reglering som kommer göras innebär att man jämfört med dagens nivåer maximalt höjer våtmarkens vattenyta 30–40 cm, under högflödesperioder. Idag dämmer trumman vid utloppet till +1,0.

Risk för översvämningar uppströms; Den höjd som är vald som högvattennivå är en nivå som inte kommer ge några negativa effekter på uppströms liggande åker-/betesmarker, och bestämt utifrån inmätningar av höjder i fält. Markerna ligger så pass högt att de inte påverkas negativt. Redan idag finns ett bäverdämme ovanför våtmarken som gör att vattennivåerna uppströms ligger på +1,2 nivån, och med anläggningen kommer nivåerna stiga till som mest +1,4 m. 150 m längre upp ligger ytterligare ett kärrområde, som är kraftigt påverkat av utdikning idag. Mellan de bägge kärren finns en nivåskillnad på 3 dm i diket, vilket gör att det området inte skulle påverkas negativt av en vattennivå som höjs med någon decimeter. Hydrologiskt sett skulle det kärret gynnas av en något högre vattennivå sett över helåret. I övrigt stiger marken snabbt runt våtmarken, så här kommer inte en höjd vattennivå påverka negativt.

Konnektivitet och vandringsvägar; Idag är det lång väg ned till havet. Diket som fortsätter ut till havet är knappt 700 m långt och blir torrt under sommaren. Det passerar en längre vägtrumma samt tre rör under markvägar/övergångar på vägen. Det här gör att sannolikheten att fisk vandrar upp är mycket liten. Härmed anser sökande att det inte är behov av åtgärder för vandrande fisk. I så fall behöver alla andra hinder också åtgärdas, vilket är förknippat med höga kostnader. För övriga

organismgrupper är det ingen risk att spridning påverkas negativt. Våtmarken kommer minska mängden organiskt material som fortsätter ut mot havet till och leda till en minskad näringstransport till havet

Särskilda skäl enligt 7 kap 18 c §; Om det nu är så att det är strandskydd kring våtmarken, vilket var oklart till att börja med, hänvisar sökande till särskilda skäl att få anlägga våtmarken. Sökande anser att åtgärden ändå är förenlig med strandskyddets syften. Sökande hänvisar till punkt 5, 7 kap 18 c § "att området ska tillgodose allmänna angelägna intressen som inte kan tillgodoses utanför området". Det finns idag tydliga politiska direktiv att man ska satsa på att öka arealen våtmarker i Sverige, då vi har en mycket lång historik av att avvattna landskapet. Många våtmarksberoende arter är därför idag hotade. Sökandes bedömning är att artrikedomen skulle öka om arealen öppet vatten ökades. I det här fallet kan man inte restaurera våtmarken på någon annan plats. Det här är en plats som sedan gammalt har haft en större vattenspegel. Sökanden hänvisar även till punkt 3, "att åtgärden i detta fall måste ligga vid vattnet och inte kan göras utanför området". Det finns inga alternativa platser i detta fall att öka andelen vatten på. I detta fall handlar det lika mycket om att restaurera en våtmark som att skapa nya vattenspeglar, då det är en plats som historiskt sett haft en större öppen vattenspegel tidigare. Dessutom kommer inte allmänheten att få sämre tillgång till området, snarare tvärtom kommer antalet besökare troligen att öka. Med lite torrare marken runtom, där man lägger upp schaktmassor kommer man kunna ta sig runt området på ett bra sätt framöver.

Fridlysta arter; Idag finns inga kända förekomster av fridlysta djurarter här. Sökandes bedömning är att de planerade åtgärderna är enbart positiva för många idag hotade arter som behöver våtmarker för att överleva. De fågelarter som setts enligt Artportalen, kommer att finnas kvar även efter restaureringen. Alla åtgärder som görs i samband med restaureringen kommer göras under icke lek-/häckningsperiod. Inte heller kommer våtmarken tömmas på vatten i samband med grävningar, vilket gör att eventuella fisk/groddjur inte påverkas lika negativt. Grävning görs med pontongående maskiner, som är en etablerad metod för att restaurera igenväxta sjöar. Preliminärt görs åtgärder under höst/vinter.

E och G T

Åtgärden kommer inte påverka grundvattennivåer på närliggande fastigheter eller närliggande brunnar negativt.

YTTERLIGARE SKRIFTVÄXLING

Länsstyrelsen angående sökandens bemötande

Regleranordningen - Länsstyrelsen anser att kompletteringen avseende ritning och beskrivning av regleranordningen är tillräcklig och ställer inga ytterligare krav om redovisning avseende denna. Det är positivt att ingen lång dammvall behöver anläggas och att ett skötselprogram tas fram.

Översvämningsrisk uppströms - Länsstyrelsen anser att sökandens beskrivning av konsekvenserna vid en översvämning är tillräcklig och håller med i bedömningen att våtmarken uppströms kan ha en buffrande effekt. Det är dock viktigt att det finns en beredskap i skötselplanen för hur man ska agera inför och vid högflödessituationer, så att problem med översvämningsrisk kan undvikas uppströms. En fråga som lyftes under samrådet var att löst torvmaterial vid något tillfälle flutit upp, lösgjort sig och dämt inloppet till sjön. Detta bör kontrolleras och finnas en beredskap för.

Konnektiviteten - Sökanden avfärdar möjligheten för fiskvandring med att vandringsvägen är lång (700 m), vattendraget/diket blir torrt under sommaren samt att det finns tre vägtrummor nedströms. Att det finns vandringshinder nedströms är inget argument för att inte anlägga en fiskväg invid regleranordningen. Nedströmsliggande hinder är möjliga att åtgärda och bör inte påverka bedömningen i fråga om en passage ska anläggas invid regleranordningen.

Länsstyrelsen saknar ett resonemang om det är tekniskt möjligt att anlägga en passage förbi regleranordningen. Utan detta är det svårt att bedöma om kravet på fiskväg är skäligt. I ansökan har man angivit beräknade flöden för avrinningsområdet från minsta lågflöde på 0,7 l/s till högsta högflöde på 320 l/s. Länsstyrelsens bedömer att dessa flöden bör kunna räcka för att få till fungerande omlöp för

t.ex. gädda. Gäddor leker vid islossningen (mars-maj), då högflöden råder i vattendragen. Avrinningsområdet och platsen synes ha potential för att utgöra gäddlekplats. I liknande ärenden i länet har man anlagt en våtmark med munk och samtidigt kunnat anlägga en fiskväg. Bästa möjliga teknik bör även eftersträvas i aktuell ansökan. Sökanden behöver därmed redogöra för möjligheten att anlägga en fiskväg. Alternativt föreslår länsstyrelsen att domstolen ställer krav på ett utredningsvillkor, där frågan om fiskväg utreds och samråd i frågan sker med länsstyrelsen innan tillståndet tas i anspråk.

Särskilda skäl för strandskydd - Länsstyrelsen noterar att sökande har kompletterat tillståndsansökan med att ange särskilt skäl enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken för dispens från strandskyddet och syfte enligt Länsstyrelsens begäran.

Artskydd - Sökanden anger att det inte finns några fridlysta arter i området och Länsstyrelsen förutsätter att denna uppgift är riktig.

Sökanden har tillagt: Även om sökanden vidhåller att det är liten möjlighet idag för fisken att vandra upp i systemet är det tekniskt möjligt att anlägga ett öppet bräddavlopp som också fungerar som fiskväg. Idag är tanken att lägga ett bräddrör på höjden +1,4, men det kan byggas om så man gör en öppen fåra där vattnet går igenom. Man får då dra en ny fåra parallellt med den befintliga och där tröskla upp nivåerna till +1,4 vid vallen och där sätta en fast tröskel som vattnet passerar vid högflöden. Botten på diket nedanför dämnet kan man höja upp en del innan man bygger en separat fåra. Viktigt är att man fortfarande har kvar möjligheten att kunna sänka ned vattennivåerna om skötselbehov uppstår i framtiden. Den höjd som behöver tas i ett omlöp är cirka 60-80 cm bara så en sträcka om 15-20 m bör räcka gott och väl. Ju mer man trösklar i befintlig fåra desto kortare blir omlöpet. Där omlöpet börjar läggs tröskeln på +1,4 nivån. I övrigt är dammvallen på uppemot +2,0 nivån, så det blir en försänkning i vallen här. Lutningen på omlöpet görs med i snitt 3-5%, och en bottenbredd på fåran på cirka 1 m. Ett tunt lager stenkross, grus alt. natursten läggs i botten på fåran som erosionskydd.

Länsstyrelsens slutförande av talan; Länsstyrelsen vidhåller, i korthet, sina tidigare yrkanden och anser att villkor bör föreskrivas om ett omlöp i enlighet med sökandens beskrivning i bemötandet. Utgångspunkten vid anläggandet av passagen bör vara att möjliggöra passage för alla naturligt förekommande arter, såväl fisk som bottendjur, däggdjur och groddjur.

Länsstyrelsen har begärt ersättning med 4 800 kr för 6 timmars arbete á 800 kr/tim.

DOMSKÄL

Rådighet

Sökanden har så som markägare till X den rådighet som krävs för den del av ansökan som utgör vattenverksamhet.

Liten miljökonsekvensbeskrivning / Specifik miljöbedömning

Den 1 januari 2018 upphörde 6 kap. miljöbalken i dess tidigare lydelse att gälla och ersattes av ett nytt 6 kapitel i miljöbalken tillsammans med en ny förordning, miljöbedömningsförordningen (2017:966). Ansökan inkom till domstolen den 6 april 2018 varför de nya föreskrifterna gäller för handläggningen och prövningen av målet i domstolen. Då samrådet inför länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan skett före ikraftträdandet av de nya föreskrifterna gäller i enlighet med övergångsreglerna i lag (2017:955) de äldre föreskrifterna i denna del.

I beslut den 26 mars 2018 meddelade länsstyrelsen att planerad vattenverksamhet inte ska antas medföra betydande miljöpåverkan, vilket medförde dels att sökanden kunde lämna in ansökan med tillhörande liten miljökonsekvensbeskrivning (6 kap. 47 § miljöbalken) utan ytterligare samrådsförfarande, dels att en specifik miljöbedömning inte ska göras. I sitt beslut angav dock länsstyrelsen särskilt i 9 punkter de uppgifter som enligt länsstyrelsen behövdes för en bedömning av de väsentliga miljöeffekter som aktuell verksamhet kan förväntas ge, bland annat beskrivning av naturförhållandena i och invid våtmarken, såsom existerande växt- och djurliv,

inklusive bedömning över hur växt- och djurliv kommer att påverkas, både under och efter åtgärderna.

I mark- och miljödomstolen förelades därefter sökanden att komplettera ansökan med ett antal uppgifter, bland annat en detaljerad naturvärdesinventering för aktuellt område, även omfattande förekomst och potential för fågel samt förekomst av grod- och kräldjur.

I fråga om den komplettering som sökanden efter föreläggande inkom med konstaterar domstolen att denna endast är mycket översiktlig i detaljeringsgrad vilket resulterar i att ansökan som helhet, även fortsättningsvis, bedöms uppvisa brister i beskrivning av existerande djur- och växtliv i mark och vatten, vilket även gäller kunskap om vilka fridlysta arter som eventuellt förekommer i våtmarksområdet. Utredningen i målet och tillhörande beskrivning är dock inte så allvarliga att ansökan ska avvisas. Samrådsförfarandet motsvarar de krav som ställts upp av lagstiftaren.

Tillåtlighet

Länsstyrelsen har tillstyrkt ansökan trots att den samtidigt pekar på såväl kompletteringsbehov som kvarvarande brister i utredning. I övrigt har inga parter haft något att erinra i stort.

Av prop. 1997/98:45 Miljöbalk s. 294 framgår att om en konsekvensbeskrivning är bristfällig och sökanden inte kompletterar beskrivningen, kan konsekvensen bli att ansökan anses vara så bristfällig att den avvisas. I det fall det ändå är möjligt att ta upp ansökan till prövning men miljökonsekvensbeskrivningen trots detta bedöms inte vara tillräcklig kan följden bli att ansökan lämnas utan bifall därför att konsekvenserna för miljön är oklara och försiktighetsprincipen som uttrycks i de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken tillämpas.

Mark- och miljödomstolen anser att den sammanlagda utredningen i ansökan inte gör det möjligt att bedöma vilka eventuella positiva miljöeffekter i fråga om

omgivningspåverkan eller gynnande av vissa (önskvärda) arter som blir konsekvensen av verksamheten, samt än mindre vilka eventuella negativa miljöeffekter som kan påverka det existerande - endast översiktligt inventerat - djur- och växtlivet oavsett om skyddsvärda arter förekommer eller ej. Det aktuella området utgörs av en våtmark som utsätts för naturlig omvandling och succession i växtlighet genom bland annat pågående landhöjning och förändringar över tid avseende avrinning (exploatering och klimatpåverkan) i närområdet samt att våtmarken i sig utgör en värdefull biotop. Det framstår som oklart vilka de sammantagna konsekvenserna för miljön är i ett lokalt perspektiv i det fall verksamheten genomförs och det är inte heller möjligt att föreskriva de villkor och skyddsåtgärder i övrigt som eventuellt kan vara nödvändiga och rimliga.

Mot denna bakgrund och då verksamheten därmed inte heller är förenlig med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken ska ansökan avslås.

Prövningsavgift

Sökanden har inte framställt någon invändning mot tidigare bestämd prövningsavgift i målet och avgiften ska nu bestämmas till samma belopp.

Rättegångskostnader

Enligt 25 kap. 2 § första stycket miljöbalken svarar i nu aktuellt ansökningsmål om vattenverksamhet sökanden för sina egna och motparters kostnader i mark- och miljödomstolen.

Länsstyrelsen i Stockholms län har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 4 800 kronor avseende arbete (6 timmar á 800 kr). Sökanden har inte haft någon invändning mot detta och det yrkade beloppet är skäligt och ska dömas ut.

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden i Värmdö kommun har yrkat ersättning med 10 500 kronor avseende nedlagd tid (10 timmar á 1 050 kr). Sökandens invändning att det ligger inom det ordinarie nämndarbetet befriar sökanden från

skyldigheten att utge ersättning för rättegångskostnader. Yrkat belopp är skäligt och ska därför dömas ut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 11 oktober 2019.

Bjarne Karlsson

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bjarne Karlsson, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand samt de särskilda ledamöterna Åsa Ahlgren och Ingegerd Michel.